
Οργάνωση διδακτικής ενότητας και ‘Μαθητοκεντρική’ διδασκαλία στην εκπαίδευση ενηλίκων

Δρ. Μαρία Γραβάνη
«Νέες προσεγγίσεις στην εκπαίδευση
ενηλίκων» , Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
Σάββατο, 20 Μαΐου 2017

Επισκόπηση της Παρουσίασης

- Βασικά βήματα οργάνωσης και σχεδιασμού διδακτικής ενότητας στο πλαίσιο προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων
- Παρουσίαση ‘Μαθητοκεντρικής’ (Learner – Centered) διδασκαλίας ως εργαλείο για ενίσχυση της ενήλικης μάθησης
- Παραδείγματα εφαρμογής ‘Μαθητοκεντρικής’ διδασκαλίας σε διάφορα πλαίσια εκπαίδευσης ενηλίκων

Βασικά βήματα σχεδιασμού διδακτικής ενότητας

ΔΕ: Συστατικό στοιχείο ενός προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων

- Μελέτη και αξιοποίηση διαθέσιμων πληροφοριών για εντοπισμό παραγόντων που διαμορφώνουν πλαίσιο ανάπτυξης διδακτικών δραστηριοτήτων
- Διατύπωση στόχων διδακτικής ενότητας
- Καθορισμός και οργάνωση περιεχομένου διδακτικής ενότητας
- Επιλογή κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων
- Σχεδιασμός αξιολόγησης εκπαιδευομένων και βασικών συντελεστών διδακτικής ενότητας

1ο Βήμα Μελέτη και αξιοποίηση διαθέσιμων πληροφοριών

ΠΟΙΟΣ (βασικά χαρακτηριστικά εκπαιδευομένων, δυνατότητες εκπαιδευτή)
ΓΙΑΤΙ (σκοπός προγράμματος)
ΠΟΙΟ (περιεχόμενο προγράμματος)
ΠΟΥ (τόπος διεξαγωγής, χώρος διδασκαλίας)
ΠΟΤΕ (χρόνο, ωράριο)
ΤΙ (οικονομικά δεδομένα, υλικοτεχνική υποδομή, διευκολύνσεις προς εκπαιδευομένους)
ΠΩΣ (τρόπος)

2ο Βήμα Διατύπωση στόχων διδακτικής ενότητας

**ΟΣΟ ΠΙΟ ΞΕΚΑΘΑΡΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ
ΕΝΟΤΗΤΑΣ**

**ΤΟΣΟ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΟ ΕΙΝΑΙ
ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥΣ ΝΑ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΟΥΝ ΤΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

**ΤΟΣΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΜΠΟΡΕΙ Ο
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΙ
ΤΙΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΜΑΘΗΣΗΣ**

**ΤΟΣΟ ΠΙΟ
ΕΠΟΙΚΟΔΟΗΜΗΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ
Η ΜΑΘΗΣΗ**

**ΤΟΣΟ ΠΙΟ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ**

3ο Βήμα Καθορισμός και οργάνωση περιεχομένου διδακτικής ενότητας

ΤΙ (πηγές, υλικό, εγχειρίδια)

ΠΟΣΟ (κατανομή του περιεχομένου της διδακτικής ενότητας σε επιμέρους θέματα)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ (Χρονική διάρκεια θεμάτων διδακτικής ενότητας)

4ο Βήμα Επιλογή εκπαιδευτικών μεθόδων, τεχνικών και μέσων

Εκπαιδευτικές τεχνικές που ενισχύουν ενεργητική συμμετοχή

Εισήγηση (διάλεξη, εμπλουτισμένη εισήγηση)
Μελέτη περίπτωσης
Παίξιμο ρόλων
Ερωτήσεις-Απαντήσεις (συζήτηση, διάλογος)
Καταιγισμός ιδεών
Ομάδες εργασίας
Πρακτική άσκηση

Εποπτικά μέσα

Παραστάσεις (χάρτες, σχέδια, σκίτσα, φωτογραφίες, αφίσες)
Έντυπα (ασκήσεις, έντυπα εργασίας, άρθρα, σημειώσεις διδασκαλίας)
Αντικείμενα (μοντέλα, πρότυπα, δείγματα, όργανα, εργαλεία, μακέτες)
Προβολείς (διαφανειών, εικόνων, δεδομένων ηλεκτρονικού υπολογιστή)
Οπτικοακουστικά μέσα (ταινίες, Η/Υ)
Εργαστήρια

5ο Βήμα Αξιολόγηση διδακτικής ενότητας

Σύνολο της διδακτικής ενότητας (ανάγκες, στόχοι, περιεχόμενα, διδακτικές μέθοδοι, εκπαιδευτής, εκπαιδευόμενος)

υποδομές (υλικοτεχνική υποδομή)

τρόπος οργάνωσης (χώρος, χρόνος, διάρκεια)

‘Μαθητοκεντρική’ διδασκαλία (ΜΔ)

«...η παιδαγωγική προσέγγιση/πρακτική που δίνει στους εκπαιδευόμενους, και απαιτεί από αυτούς, ένα σχετικά υψηλό επίπεδο συμμετοχής και ελέγχου τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και ως προς τις διαδικασίες της μάθησης. Αυτό που μαθαίνεται και το πώς διαμορφώνεται από τις ανάγκες, τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων» (Schweisfurth, 2013b, p.20)

Βασικά στοιχεία μαθητοκεντρικής διδασκαλίας

Ένα συνεχές: πρακτικές λιγότερο επικεντρωμένες στον εκπαιδευόμενο # πρακτικές περισσότερο επικεντρωμένες

- Εκπαιδευτικές Τεχνικές (δασκαλοκεντρικές # μαθητοκεντρικές)
- Σχέσεις εκπαιδευτή - εκπαιδευομένων (αυταρχικές # δημοκρατικές)
- Κίνητρα Εκπαιδευομένων (εξωτερικά # εσωτερικά)
- Επιστημολογία (σταθερή γνώση & πρόγραμμα σπουδών # το περιεχόμενο διαπραγματεύσιμο με τους μαθητές, η γνώση αλλάζει)

Τρεις βασικές υποθέσεις ΜΔ

- ***cognitive narrative*** εκπαιδευόμενος έχει τον έλεγχο στο περιεχόμενο και τη διαδικασία της μάθησης
- ***emancipation narrative*** οι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν μόνο έλεγχο πάνω στο τι μαθαίνουν και στη διαδικασία της μάθησης, αλλά ενθαρρύνονται να αμφισβητούν κριτικά τη γνώση που λαμβάνουν και τις δομές της κοινωνίας που ζουν
- ***preparation narrative*** οι δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσω της διερεύνησης και του κριτικού αναστοχασμού υποστηρίζουν την ανάπτυξη και τη διατήρηση μιας αποτελεσματικής οικονομίας της γνώσης (Schweisfurth, 2013b)

Βασικά ερωτήματα για εκπαιδευτές ενηλίκων

- Με ποιο τρόπο τα προγράμματα για ενήλικες **παρακινούν** τους εκπαιδευόμενους να μάθουν και τους **εμπλέκουν** στη διαδικασία της μάθησης;
 - Σε ποιο βαθμό οι μαθησιακοί στόχοι βασίζονται στην **πρότερη γνώση** των εκπαιδευομένων;
 - Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται ο **διάλογος** κατά την εκπαιδευτική διαδικασία;
-
- Κατά πόσο το μαθησιακό κλίμα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων **αντανακλά** την ύπαρξη **αμοιβαίου σεβασμού** μεταξύ των ενηλίκων εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών τους;
 - Σε ποιο βαθμό το αναλυτικό πρόγραμμα σχετίζεται με τις **ανάγκες** των ενηλίκων εκπαιδευομένων και είναι σε γλώσσα εύκολη γ' αυτούς, και επίσης, αποσκοπεί στην ανάπτυξη **δεξιοτήτων, στάσεων και γνώσεων** ;
 - Κατά πόσο η αξιολόγηση των προγραμμάτων είναι περιγραφική και αφήνει περιθώρια ανάδειξης των **ατομικών διαφορετικότητων**;

Εφαρμογή Μαθητοκεντρικής Διδασκάλιας σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες

•**Μάλτα:** Η ΜΔ υιοθετείται από το Εθνικό Πλαίσιο Σπουδών για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Χρήση άλλων παρόμοιων προσεγγίσεων, όπως μάθηση με επίκεντρο τον σπουδαστή, συνεργατική μάθηση.

Σκωτία: Η ΜΔ υιοθετείται ως βασική παιδαγωγική προσέγγιση στην εκπαίδευση ενηλίκων

Εσθονία: Η αναφορά στη ΜΔ απουσιάζει από τις επίσημες συζητήσεις και τα επίσημα κείμενα για την εκπαίδευση ενηλίκων

Κύπρος: Λίγες και αποσπασματικές αναφορές στη ΜΔ σε ορισμένα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

Εφαρμογή Μαθητοκεντρικής Διδασκαλίας σε προγράμματα για ενήλικες

- **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) & Κέντρα Δια Βίου Μάθησης** στην Ελλάδα
- Προγράμματα που απευθύνονται σε μετανάστες και ευάλωτες ομάδες ενηλίκων
- **150 ιατρικές σχολές** ανά τον κόσμο έχουν υιοθετήσει προγράμματα σπουδών με επίκεντρο τον μαθητή (Medical Schools of Manchester, Glasgow, Liverpool, St George's, Birmingham, Newcastle, etc.)
- Πολλά **Πανεπιστήμια** στην **Αμερική** (Southwestern University, etc.)
- Η ΜΔ υλοποιείται συχνά από εκπαιδευτές ενηλίκων σε διάφορα πλαίσια χωρίς να γίνει πλήρως αντιληπτή και να καταγραφεί (Liu et al., 2006)

Κρίσιμα ερωτήματα ...

Ζητήματα/ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν προκειμένου για την εφαρμογή της Μαθητοκεντρικής διδασκαλίας από τους σχεδιαστές προγραμμάτων LCE:

Ποιος θα πρέπει να είναι ο κατάλληλος αριθμός εκπαιδευομένων σε κάθε τάξη;

Είναι οι εκπαιδευτές ικανοί να εφαρμόσουν με επιτυχία τη μαθητοκεντρική διδασκαλία;

Υπάρχουν κατάλληλοι πόροι και υποδομή στα περιβάλλοντα μάθησης προκειμένου για την εφαρμογή της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας;

Είναι η κυβέρνηση σε θέση να ενθαρρύνει και εν τέλει να εφαρμόσει τη μαθητοκεντρική διδασκαλία μέσω πολιτικής;

Υπάρχουν εξειδικευμένοι επαγγελματίες που θα μπορούσαν να επιβλέπουν τις διαδικασίες εφαρμογής αυτής της εκπαιδευτικής πρακτικής;

Βιβλιογραφία

Liu, R., Qiao, X. & Liu, Y. (2006) A paradigm shift of learner-centered teaching style: Reality or illusion? *Arizona working papers in SLAT*[Online] Vol. 13, pp. 77-91, Available from: <http://slat.arizona.edu/sites/slat/files/page/awp13liu.pdf> [Accessed: 5th May 2017].

Schweisfurth, M. (2013a) *Learner-Centred Education in International Perspective: Whose Pedagogy for Whose Development?* Series: Education, poverty and international development. Routledge, London. ISBN 9780415600729.

Schweisfurth, M. (2013b) *Learner-centred education in international perspective. Journal of International and Comparative Education*, 2 (1). pp. 1-8. ISSN 2232-1802

Scotland's Statement of Ambition on Adult Learning (2014) *Education Scotland: The Scottish government*. Scotland: The Scottish Government. Retrieved from: http://www.educationscotland.gov.uk/Images/AdultLearningStatementofAmbition_tcm4-826940.pdf

OPEN
UNIVERSITY OF
CYPRUS
www.ouc.ac.cy

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!
